

POSUDEK

vedoucí na bakalářskou práci

Jméno a příjmení: Mykyta Morar

Téma práce: Resilience u žáků středních škol

Autor, Mykyta Morar, se ve své bakalářské práci zaměřil na problematiku resilience, tedy odolnosti či nezdolnosti, u žáků středních škol. Jak poznamenává v úvodu své práce, jedná se o velmi závažné vzhledem k výraznému nárůstu duševních poruch u žáků všech stupňů škol.

Bakalářská práce je členěna na teoretickou a empirickou část. Teoretickou část tvoří dvě hlavní kapitoly (Resilience (psychická odolnost) a Resilience adolescentů). Praktická část zahrnuje kvalitativní šetření, v němž autor pomocí dotazníku oslovil žáky středních škol.

V teoretické části textu autor věnuje především detailní pozornost základnímu pojmosloví i resilienci příbuzným konceptům. Čerpá zde z dostatečného množství informačních zdrojů, mezi nimiž lze najít také zahraniční výzkumné studie. Zde je na místě ocenit zejména autorovu prokazatelnou schopnost orientace v poměrně abstraktní terminologii i schopnost analyzovat ji z různých hledisek a v rozličných autorských pojetích. Drobná připomínka se týká pravděpodobně nepřesného překladu termínu “*trait-resiliency*” (jako “*odolnost vlastnost*”) [s. 10]. Toto označení se však pravděpodobně vztahuje spíše k pojetí resilience jakožto osobnostního rysu (zatímco podle jiného pojetí je resilience chápána spíše ve smyslu určité dovednosti, tedy dynamičtější).

Po formální stránce je nedostatkem odkazování na informační zdroje v textu, které nefigurují v seznamu literatury. Např. v něm není zařazený bibliografický zdroj od Ruttera, 1978 (citovaný na s. 11) nebo od Kobasy, 1982 (citovaný na s. 12). Tyto citace se jeví spíše jako sekundární, avšak nejsou takto uvedeny a nejsou v prezentované podobě čtenářsky dohledatelné.

Cílem empirické části bylo prozkoumat sociální zdroje resilience ve starší adolescenci a porovnat v této oblasti začínající středoškolské studenty se studenty, kteří studium ukončují, a také se diferenciatně zaměřit na aspekt genderu. Pomocí převzatého dotazníku *Child and Youth Resilience Measure (CYRM)* Ungara a jeho spolupracovníků (2018) autor oslovil 152 respondentů (z nich 77 [resp. 50,6 %] žen). Převzatou podobu dotazníku doplnil o samostatně konstruované otevřené položky pro detailnější prozkoumání kontextu stresorů a zvládání stresu u starších adolescentů. Cílem těchto položek bylo zodpovězení tří výzkumných otázek. Kvantitativní část dotazníku, využitá k verifikaci dvou hypotéz, byla nejprve podrobena exploratorní faktorové analýze (EFA) za účelem redukce dat. Na jejím základě byly extrahovány tři faktory a z nich sestaveny průměrové škály, u nichž byla následně pomocí analýzy rozptylu (ANOVA) provedena diferenciatní analýza výzkumných podsouborů. Odpovědi na otevřené formulované otázky byly analyzovány obsahovou analýzou.

Získané výpočty i sumarizace dat z kvalitativní obsahové analýzy jsou prezentovány v přehledných tabulkách. Velmi oceňuji zevrubnou interpretaci analyzovaných dat, naznačující, že autor přistupuje ke zkoumané problematice v dostatečně širokém významovém a sociálním kontextu. Interpretace dat přináší dostatek zajímavých a cenných podnětů, mnohé z nich lze využít v pedagogické práci s dospívající populací. Nálezy jsou porovnávány s hypotézami a výzkumnými otázkami v diskusní části, kde jsou také posuzovány z hlediska již dříve publikovaných poznatků, uvedených v teoretických kapitolách.

Z hlediska zvoleného výzkumného designu bych ráda ocenila fakt, že se autor rozhodl využít a adaptovat již existující zahraniční dotazník, což mu umožnilo porovnat vlastní výsledky s výsledky zahraničními. Cenné a velmi informativní je také obohacení původně kvantitativně koncipovaného dotazníku o kvalitativní položky, tedy využití smíšeného výzkumného designu. Oceňuji i zařazení informací o výzkumných limitech a podnětů pro další výzkum v dané oblasti.

Otázka k diskusi: Které z výzkumných nálezů autor považuje za využitelné pro práci se staršími adolescenty a jakým způsobem by je podle něj bylo možné využít?

Závěr: Autor ve své práci prokázal, že získal velmi dobrý vhled do zvolené problematiky jak po teoretické, resp. konceptuální stránce, tak i v jejím empirickém (kvalitativním i kvantitativním) aspektu. Práce přináší řadu podnětných nálezů, z nichž některé rozšiřují dosavadní poznatky o dospívající populaci.

Vzhledem ke znění posudku navrhuji hodnocení předložené práce v rozmezí klasifikačních stupňů **“velmi dobře - výborně”**.

Doc. Mgr. Pavlína Janošová, Ph.D.

V Praze dne 31. 8. 2023